

Cirkulärnr: 13:16
Diariernr: 13/2579
Handläggare: Siv Stjernborg m.fl.
Avdelning: Ekonomi och styrning
Sektion/Enhet: Ekonomisk analys
Datum: 2013-04-19
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Rubrik: Diskonteringsräntan i pensionskultsberäkningen samt
rekommenderad PO för år 2014
Bilagor: Arbetsgivaravgifter för kommuner år 2013 och prel. för år
2014

CIRKULÄR 13:16

Diskonteringsräntan i pensionskultsberäkningen

Ekonomi och styrning
Ekonomisk analys
Siv Stjernborg m.fl.
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans

samt rekommenderad PO för år 2014

Det varaktigt mycket låga ränteläget i den svenska ekonomin innebär att den rekommenderade diskonteringsräntan i pensionskultsberäkningen enligt RIPS07 sänks med 0,75 procentenheter från den 1 januari 2014. Effekten av sänkningen ska beaktas i redovisningen 2013.

Personalomkostnadspålägget är oförändrat.

Diskonteringsräntan sänks

Styrelsen i Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderade år 2007 sina medlemmar att beräkna den kommunala pensionsskulden enligt regelverket ”riktlinjer för beräkning av pensionsskuld” RIPS07. Enligt RIPS07 definieras pensionsskulden som nuvärdet av framtida utfästa pensionsutbetalningar. Eftersom utbetalningar sker långt fram i tiden ska skulden nuvärdesberäknas. En nuvärdesberäknad skuld blir högre ju lägre räntan är och vice versa.¹ En ändring av diskonteringsräntan har stor betydelse för pensionsskuldens storlek. Sedan Rips-regelverket infördes har räntan sänkts en gång tidigare, från och med år 2012. Räntan sänktes då med 0,75 procentenheter enligt beslut i september 2011.

Avgörande för diskonteringsräntan i pensionskultsberäkningen är åtagandets värdesäkring. Den största delen av pensionsåtagandet är värdesäkrat med prisbasbelopp och ska därmed diskonteras med real ränta.

Diskonteringsräntor enligt RIPS från 2012 (före beslut april 2013)

- icke värdesäkrat med nominell ränta: 3,75 procent
- värdesäkrat med prisbasbelopp: real ränta 1,75 procent
- värdesäkrat med inkomstbasbelopp: ränta noll procent

Styrelsen har delegerat till en tjänstemannagrupp på förbundet den s.k. Ripskommittén att följa ränteutvecklingen och svara för eventuella framtida revideringar av räntan med utgångspunkt i den modell som styrelsen slagit fast. Beslutsformen för eventuella ränteförändringar är VD-beslut.

¹ Om man exempelvis ska betala ut 100 kronor om ett år, så räcker det att sätta av 95 kronor om räntan är 5 procent medan om räntan är 2 procent behöver man sätta av 98 kr, ju lägre ränta desto högre skuld.

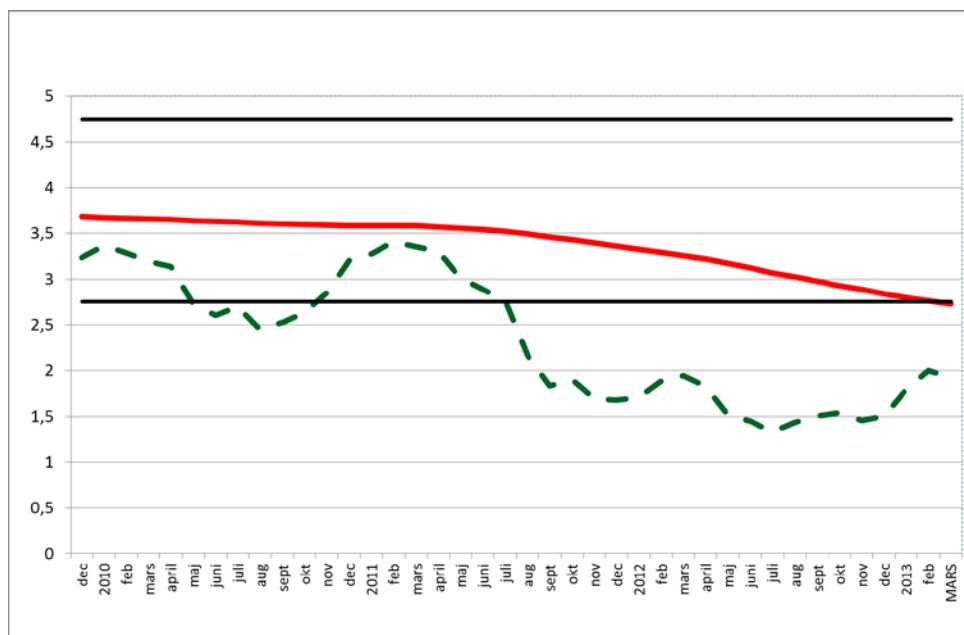
Modellen innebär att räntan är kopplad till marknadsräntan via en indikator. Indikatorn är ett 5 års genomsnitt av den tioåriga statsobligationsräntan. När indikatorn håller sig inom ett toleransintervall på ± 1 procentenhet kring den nominella räntan, dvs. i dagsläget mellan 2,75 och 4,75 procent, ska räntan vara oförändrad (se diagram 1).² Först när indikatorn går utanför det aktuella intervallet kan det bli aktuellt att ändra diskonteringsräntan. Femårsintervallet är satt för att indikatorn ska vara trögrörlig så att räntan inte ändras för ofta.

Indikatorn utanför toleransintervallet i mars

Allt sedan den akuta finanskrisen 2007 har det varit stökigt på de finansiella marknaderna. Skuldskrisen i Europa och den svaga efterfrågan i världsekonomin har lett till att den långa marknadsräntan varit mycket låg under en lång period. En viss uppgång av räntan skedde mot slutet av förra året, men under de senaste månaderna har räntan återigen försvagats. Den tioåriga statsobligationsräntan uppgick den 16 april till 1,69 procent.

Situation har lett till att indikatorn i mars (heldragna linjen i diagram 1) bröt nedre gränsen i intervallet. Det innebär att diskonteringsräntan ska ses över. En för lågt beräknad pensionsskuld innebär att kommunens/landstingets framtida ekonomiska belastning underskattas.

Diagram 1. Ränteindikatorn i RIPS07 gällande mars 2013
Procent

Anm.: Den röda linjen visar indikatorn som i mars månad bröt igenom intervallet, vilket ligger mellan de svarta linjerna. Den gröna streckade linjen visar räntan för den tioåriga statsobligationen.

Enligt de bedömningar som görs av såväl marknaden som regeringen blir det en relativt lång period med låg ränta p g a den svaga världsekonomin i kombination med stor statlig skuldsättning och budgetunderskott i Europa och USA. SKL:s tjänstemän delar bedömningen och finner det nödvändigt att sänka diskonteringsräntan i pensionskuldsberäkningen. Att vi får behålla dagens extremt låga ränta på

² För de pensionsförmåner som är värdesäkrade med prisbasbeloppet görs ett inflationsavdrag på 2 procent från den nominella räntan för att komma till en real diskonteringsränta.

några års sikt är emellertid svårt att tro, vi har därför kalkylerat med en viss räntepågång. Även efter räntesänkningen med det sänkta intervallet ligger indikatorn i undre halvan av toleransintervallet.

Diskonteringsräntan sänks med 0,75 procentenheter från år 2014. Det innebär att det nya toleransintervallet för indikatorn blir 2–4 procent. En sänkt diskonteringsränta betyder att pensionsskulden ökar.

Nya diskonteringsräntor enligt RIPS från 2014

- icke värdesäkrat med nominell ränta: 3,0 procent
- värdesäkrat med prisbasbelopp: real ränta 1,0 procent
- värdesäkrat med inkomstbasbelopp: ränta noll procent

Effekter för kommuner och landsting

Den sänkta diskonteringsräntan innebär att pensionsskulden sammantaget uppskattas öka med ca 40 miljarder kronor i kommuner och landsting sammantaget, vilket motsvarar en ökning med ca 8–10 procent.

I den blandade modellen enligt kommunala redovisningslagen redovisas enbart skuld som uppkommit fr.o.m. 1998 på balansräkningen. Den gamla pensionsskulden redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Förändringen av ansvarsförbindelsen kommer således inte att påverka balansräkningen eller resultatet i kommuner och landsting som redovisar enligt den blandade modellen. Förändringen av skuld som uppkommit fr.o.m. 1998 kommer däremot att påverka såväl balansräkningen som det ekonomiska resultatet i samtliga kommuner och landsting.

Tabell 1. Grovt uppskattade effekter på grund av sänkt diskonteringsränta med 0,75 procent

Miljarder kronor

	Kommun		Landsting	
	Avsättning på balansräkningen	Ansvarsförbindelse	Avsättning på balansräkningen	Ansvarsförbindelse
Diskonteringsränta –0,75 %	3	17	8	12
Pensionsskuld 2012 (inkl. löneskatt och blandad modell)	26	216	63	148
<i>Procentuell förändring av skulden</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>13</i>	<i>8</i>

Det blir lite olika effekt på skulden på balansräkningen respektive ansvarsförbindelsen (gamla skulden) eftersom skuldåtagandet kan ha olika diskonteringsränta och olika längd. Effekten är därför procentuellt lägre på ansvarsförbindelsen. Men räknat i miljarder är den sammantagna effekten naturligtvis betydligt större på ansvarsförbindelsen eftersom den skulden är så mycket större.

Uppskattningsvis rör det sig om en ökning av skulden på ansvarsförbindelsen av ca 17 miljarder kronor i kommunerna, medan avsättningen på balansräkningen ökar med ca 3 miljarder. I landstingen uppskattas effekten på ansvarsförbindelsen till ca 12 miljarder. Effekten blir förhållandevis större på avsättningen, 8 miljar-

der, eftersom avsättningen på balansräkningen är större i landstingen än i kommunerna. Landstingen har fler högavlönade grupper som tjänar in förmånsbestämd pension. Eftersom det är den skuldförändring som ligger på balansräkningen som påverkar kostnaden, blir kostnadspåverkan betydligt större för landstingen.

Konsekvenser för balanskravet och i redovisningen

På samma sätt som vid den föregående räntejusteringen gör SKL bedömningen att den kostnadsmässiga engångseffekten bör vara möjlig att tolka som ett synnerligt skäl som kan exkluderas i en balanskravsavstämning. Förklaringen är att, skuldökningen p g a räntesänkningen återspeglar ett mycket långsiktigt åtagande (ca 40–50 år). Balanskravets regelverk har ett 1–3-årsperspektiv vilket gör att det inte behöver uppfattas som rimligt att täcka upp denna engångseffekt under så kort tid. Att skuldsidan i balansräkningen och i ansvarsförbindelsen ökar innebär dock att den långsiktiga finansiella styrkan försvagas, något som bör påverka den långsiktiga finansiella strategin för en kommun/landsting.

Redovisningsmässigt gör vi bedömningen att engångseffekten kan klassificeras som en jämförelsestörande post i resultaträkningen. Då förändringen av Ripsräntan har blivit känd under våren 2013 ska denna effekt beaktas i bokslutet för år 2013. Rådet för kommunal redovisning har i sin rekommendation nr 17, Värdering av och upplysningar om pensionsförpliktelser, angivit att värderingen ska göras med tillämpning av beräkningsmodellen RIPS 07. När diskonteringsräntan sänktes år 2011 yttrade Rådet för kommunal redovisning att effekterna av den förändrade diskonteringsräntan skulle beaktas i bokslutet för innevarande år såväl i ansvarsförbindelse, balansräkning som resultaträkning. Den resultat effekt som då uppkom p g a förändringen i balansräkningen skulle följaktligen redovisas i resultaträkningen som en finansiell post. Rådet yttrade även att posten skulle klassificeras som en jämförelsestörande post enligt rekommendation nr 3.1. Dessa yttranden måste även anses gälla årets förändring av diskonteringsräntan.

Oförändrat rekommenderat PO för 2014

Det rekommenderade PO för år 2014 uppgår *preliminärt* till 38,46 procent. Det är oförändrat jämfört med år 2013.

I kommunernas rekommenderade PO ingår de statliga arbetsgivaravgifterna, avtalsförsäkringarna samt kostnader för avtalspensioner. I vårpropositionen aviseras inga förändringar i de statliga arbetsgivaravgifterna. Vi har heller ingen information om någon förändring i premierna för avtalsförsäkringarna. Vi rekommenderar även oförändrat påslag för avtalspensioner.

Avtalspensionerna består av dels den avgiftsbestämda delen och dels den förmånsbestämda pensionen. Det är ingen förändring i den avgiftsbestämda pensionen. Visserligen pågår förhandlingar om ett nytt helt avgiftbestämt pensionsavtal, men det finns ingen ekonomisk påverkan i dagsläget. Sänkningen i diskonteringsräntan påverkar dock intjänande kostnaden för den förmånsbestämda pensionen. Men eftersom kostnaden för den förmånsbestämda pensionen är liten i kommunerna som genomsnitt så avstår vi från att ändra påslaget.

Men kostnaderna för den förmånsbestämda pensionen skiljer sig åt emellan kommuner. De kommuner som vet med sig att de har höga kostnader för de förmåns-

bestämda pensionerna kan vara vaksamma och ta i lite i överkant. Ju lägre diskonteringsränta desto större klumpsumma behöver sättas av till att börja med för att i slutändan kunna garantera en viss pension. Det är egentligen helt analogt med att pensionsskulden ökar då diskonteringsräntan sänks. varför kostnaden för intjänandet av detta skäl ökar med 10–15 procent.

Frågor om detta cirkulär kan ställas till Siv Stjernborg tfn 08-452 77 51, Kajsa Jansson tfn 08-452 78 62 och Anders Nilsson tfn 452 76 42.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Siv Stjernborg

Bilaga

Arbetsgivaravgifter för kommuner år 2013 och prel. för år 2014